

РЕЦЕНЗИЯ

**НА ДИСЕРТАЦИОННА РАЗРАБОТКА ЗА ПРИСЪЖДАНЕ
НА ОНС “ДОКТОР”**

Тема: „Модел за повишаване ефективността на обучението по аеробика във Висшето училище“.

Дипломант: Петя Стоянова Христова

Научен ръководител: Доц. Боряна Туманова, доктор

Рецензент: Доц. Бистра Димитрова, доктор

Темата на предложената дисертационна разработка е с висока обществена значимост и засяга актуален проблем, свързан със здравословния начин на живот на българските студенти. Направен е иновативен опит за изследване и внедряване на нов модел за повишаване ефективността на обучението по предмета „Физическа култура“, във Висшето училище. Обобщени и трансферирани са добрите практики за преодоляване на социалните стереотипи и разнообразяване на двигателната култура на тази важна социална група, в цялостния процес за създаване в България, на икономика основана на знанието, осигуряваща приобщаващ интелигентен растеж.

Законодателното регламентиране, на стандартите за здравословен начин на живот, чрез регулярна двигателна активност на студентите в България е важна политика, актуална и днес. Необходимо е обаче, преодоляването на социалните стереотипи, чрез промяна в релацията студент-преподавател, отношението в общуването и внедряване на иновативни двигателни модели. Остра социална необходимост е и създаването на разнообразни възможности за включване на студентите в нови програми за физическа активност и спорт, във Висшите училища.

В този смисъл, разработеният докторски труд, относно спецификата на обучението и себеусещането на студентите в предметната област „физическа култура“, е важна и значима крачка, в цялостния процес по изграждане на ефективно и иновативно управление на системата, пряко свързана с практиките за здравословен начин на живот, чрез двигателна активност.

Предложеният за рецензиране дисертационен труд е разработен върху 225 стандартни страници, от които:

- 167 стр. основен текст;
- 8 стр. библиографска справка;
- 47 стр. приложения;
- един списък с публикации;
- една декларация за оригиналност.

Фактическият материал е представен в 57 таблици и 39 фигури, онагледяващи данните за анализ. Приложенията съдържат 3 анкетни карти, 3 таблици и 80 графики. Библиографската справка обхваща

общо 145 източника, от които 106 на кирилица, 25 на латиница и 12 специализирани интернет страници.

В **Глава първа** – „Постановка на проблема“, са анализирани фактори, поясняващи развитието на “Аеробиката като средство за подобряване и поддържане на здравето”, “Хиподинамията, дължаща се на масовото навлизане на модерните технологии в бита и ежедневието на гражданите“, респективно „Хроничното обездвижване на човешката популация и в частност на младите хора“. Разгледани са факторите, характеризиращи отношението и обществените нагласи към прилагане на практики за здравословен начин на живот, като алтернатива на болестите на цивилизацията: сърдечно–съдовите и раковите заболявания, хипертонията, психическите разстройства, пораженията върху опорно–двигателния апарат и много други. Направен е опит за разкриване на съвременното състояние и проблеми на Физическата култура и спорта във Висшите училища в България. Посочени са някои видове практики в международен и национален мащаб. По наше мнение, е важно да се посочи, че докторантката се е насочила към ясно терминологично поясняване на проблемите, които се допълват и в Глава втора, при изясняването на приложената методика – предмет на изследването.

Имайки предвид, съдържанието на структурираните точки в Глава първа, считаме за целесъобразно да отбележим авторския принос и оригиналност при дефиниране обсега на темата. Така Петя Христова представя модела за физическа активност на студентите, като многопластов и интердисциплинарен фактор за положително

въздействие върху здравословния статус на тази важна категория млади хора.

Глава втора „Цел, задачи, организация и методика на изследването“ е добре структурирана. Целта е незначително флуидна, но е дефинирана правилно и хармонизирана със заглавието. Задачите са конкретни и следват логистиката на изследванията. Описанието на обекта и предмета на изследването е коректно, работната хипотеза отговаря на методиката. Организацията и етапите на изследване са изложени разбираемо и последователно. Може да заключим, че Глава втора отговаря на възприетите стандарти за дисертационен труд.

Глава трета “Анализ на резултатите” е правилно е структурирана и систематизирана и съдържа сериозни научни резултати и практико-приложни приноси. По наше мнение, за обосноваване ефекта от новаторския модел, при студентки записани за спортно–профилираните занимания по аеробика, в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, са подбрани тестови инструменти, които изследват за първи път в България, показателя „себеусещане“, като важен елемент от процеса на мотивацията. Този показател е фундаментален при изследването на емоционалната динамика, което е нов клон в квантовата психология. Той се характеризира с интердисциплинарност, на границата на няколко области на образование и наука (информационни технологии, квантова физика, психология, медицина и здравословен начин на живот). Водещи международни автори го определят, като платформа на емотивната динамика на личностните очаквания (***personal emotive dynamic platform***). В предметната област на образование и наука „Физическа

култура и спорт“ в България има множество изследвания за видовете мотивация или волева концентрация, но няма друго изследване, което да използва подобен инструмент за регистриране на „емотивна динамика“.

По наше мнение, дисертационният труд носи в себе си и някои непосочени приноси:

1. Теоретичен принос е първата научна регистрация на показател за „емотивна динамика“, чрез отчитането на „себеусещането“, в резултат от приложението на новия **модел**;

2. Практически принос е разработеният и приложен инструментариум за измерване на мотивацията на студенти, включващ показателя „себеусещане“.

Експерименталната част на работата се основава на анализ на “B2B – беседи“ и „педагогическо наблюдение, последвано от експеримент“, който процес доказва висока професионална компетентност и педагогическа отговорност, която Петя Христова проявява в работата си на преподавател. Логично следва да се приеме, че поредицата изследователски етапи и анализи са плод на авторското усилие на докторант Христова.

Прави впечатление, че в хода на изследването, авторката успява да приведе субективните показатели за качество в количествено измерими критерии при индивидуално адаптиране на насочеността на двигателната активност, чрез прилагане на новаторския модел по

аеробика. Това е важна способност за обективизиране на качествени оценки в научен експеримент, при анализ на данните от психометричен експеримент за снемане на мненията на студентите, експертна оценка по прецизирани критерии и трансфер на добри практики от европейския образователен обмен.

Ценен научен принос на труда биха били разработването на индивидуални моделни форми, за личностни профили по резултатите от ефективността, след прилагането на новия модел. Подобна насоченост би допринесла за оригинално оптимизиране на възможностите за образователна, двигателна, здравословна и социална интеграция на студентите в България. Реализирането на подобна социално-образователна иновация е в подкрепа на европейския демократичен модел.

Изводите са частично хармонизирани със задачите, изложени в Глава втора. Нуждаят се от редактиране и съкращаване. Препоръките са правилно формулирани, но се нуждаят от лингвистично и терминологично прецизиране. За доказване ефективността на разработения нов модел, са изследвани 18 показатели, определящи морфо–функционалното състояние и физическата дееспособност на студентките. Спортно-педагогическото тестиране е проведено с входящо и изходящо ниво.

Въпреки допуснатите технически неточности и дребни лингвистични пропуски, считаме, че точно те доказват авторската автентичност на Христова, която демонстрира висок научен потенциал за бъдещи научни разработки.

Петя Христова демонстрира добра теоретична подготовка в областта “Физическа култура и спорт”. Коректно познава специфичните проблеми на студентите във Висшите училища, тяхната двигателна обездвиженост в динамичното ежедневие на младите хора в България и Европа. Необходима е последователност в анализирането на регистрираните данни, за да проличи нейната теоретична и научна култура, но за сметка на това е доказана категорично, високата ѝ практическа компетентност. Докторантката Христова притежава необходимата компютърна и статистическа грамотност, което се доказва чрез създадените за онагледяване, таблици и фигури.

Демонстрирала е теоретични знания и интелектуални умения да разделя специфичната информация от общата, да обобщава и систематизира. Високата лингвистична култура на докторантката е позволила придобиването на значителен опит за работа в екип и свободно общуване по научни теми, на няколко езика. Така Христова притежава специализиран практически опит и е търсен и полезен партньор за европейски образователен и научен обмен.

По наше мнение, представената дисертационна разработка има значими научни приноси за теорията и практиката и доказва високия интелектуален и приложен потенциал на докторант Христова.

В заключение считам, че представеният ми за рецензиране научен труд отговаря на изискванията на Закон за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагането на Закона (ППЗРАСРП), регламентите за научните степени и звания, предвидени при официална защита на докторска дисертация, както и Наредбата за получаване на образователната и научна степен „Доктор“ в СУ „Св. Климент Охридски“. Това ми позволява с убеденост да заявя публично, че гласувам положително за присъждане на ОНС „Доктор“ на Петя Христова.

София, 05.05.2017 г.

Доц. Бистра Димитрова, доктор